

Aleg. 106.

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego w sprawie petycji Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych o przyznanie subwencji z funduszków krajowych w kwocie 4.000 zł.

Wysoki Sejmie!

Rozwój Towarzystwa Kółek rolniczych jest stałym i pomyślnym, a jakkolwiek liczba Kółek zawiązanych w roku 1887 jest nieco mniejszą, niż była w latach poprzednich i przybyło tylko 333 nowych członków, za to należy podnieść jako objaw bardzo pocieszający, iż nowe Kółka powstały przeważnie na życzenie i za inicjatywę zwierzchności gminnych odnośnych miejscowości,

Staranie Zarządu dążące do ożywienia czynności w Kółkach, dawniej założonych zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem, świadczy o tem ożywiony popyt za nasionami i narzędziami rolniczemi, których zakupiono w ostatnim roku za 9.406 złr.; świadczy stałe powiększanie się liczby prenumerowanych przez Kółka czasopism, zakładanie nowych sklepików — jest ich obecnie 147 — wreszcie coraz żywsze interesowanie się członków Kółek rolniczych sprawami tego Towarzystwa, czego dowodzi obecność 744 delegatów, przeważnie włościan na walnem zgromadzeniu, odbytem podczas wystawy w Krakowie.

Czytelnie Kółek rolniczych posiadają 16.275 książek i 805 czasopism.

Pragnąc ochronić członków Towarzystwa od wszelkich możliwych strat, nakłania ich Zarząd główny do ubezpieczenia swych własności w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń. W 130 Kółkach, z których nadeszły wykazy, ubezpieczono budynki i ruchomości wartości 480.000 zł.; gorliwość i dbałość o dobro członków pozwala przypuszczać, iż Zarząd główny zechce rozszerzyć swą działalność w tym zakresie udzielając Kółkom wskazówek i pomocy w organizowaniu straży pożarnych. Dla tych Kółek, które istnieją w gminach posiadających sikawki i inne przyrządy ogniowe, byłoby bardzo pożytecznem zesłanie odpowiednio ukwalifikowanego instruktora, któryby pouczał o właściwym ich użyciu i wskazał, jakie należałoby poczynić zarządzenia, aby w razie pożaru zaraz w pierwszej chwili skuteczna pomoc udzieloną być mogła.

Z subwencji 1.500 zł. udzielonej przez Wysoki Sejm w roku zeszłym użył Zarząd 583 zł. 92 ct. na żniżenie ceny kupna nasion, 179 zł. 77 ct. na żniżenie ceny kupna narzędzi rolniczych, 110 zł. 23 ct. na opędzenie kosztów demonstracyj i wykładów, zaś resztującą kwotą 626 zł. 3 ct. pokryto koszta lustracyi gospodarstw włościańskich w 87miu miejscowościach.

Subwencya udzielona na ten cel z funduszów państwowych za pośrednictwem Towarzystwa gospodarskiego nie tylko się nie podniosła lecz przeciwnie zmalała w roku bieżącym do kwoty 800 zł. w miejsce 1.095 zł. wypłaconych w roku 1886 a usilne dwukrotnie ponawianą uchwałą Sejmu powodowane starania Wydziału krajowego o uzyskanie stałego zasiłku na utrzymanie lustratorów nie odniosły pożądanego skutku.

Komisya gospodarstwa krajowego nie przestaje uważać lustracyi jako bardzo trafny i skuteczny środek działania, jako najwłaściwszy sposób rozpowszechniania zasad racjonalnej gospodarki, usuwania błędnych pojęć i szkodliwych praktyk, a gdy koszt każdej lustracyi wynosi 10 do 11 zł., zaś doświadczenie uczy, iż te lustracye, dopiero wtenczas prawdziwy przynoszą pożytek, jeżeli kilkakrotnie w jednej miejscowości bywają ponawiane, czego się Kółka bardzo gorąco domagają, należy udzielić Towarzystwu Kółek rolniczych pomocy z funduszów krajowych.

Znając usposobienie ludu wiejskiego nie podobna przypuszczać, żeby Towarzystwo mogło bez tej pomocy, o własnych jedynie środkach, wpływać na polepszanie gospodarstw włościańskich i spełniać tę najważniejszą część swego zadania z pożytkiem dla kraju.

Tymi powodowana względami sądzi Komisya gospodarstwa krajowego, iż odpowiadając intencyom Wysokiego Sejmu, przypominając udzielenie subwencyi 1.500 zł. na koszt lustracyi, co z kwotą, jaka prawdopodobnie da się uzyskać za pośrednictwem Towarzystwa gospodarskiego uzupełni do pożądaney wysokości środki do dyspozycyi Zarządu głównego na ten cel oddane.

Przeznaczając dalszych 500 zł. na zniżenie cen kupna nasion i narzędzi rolniczych da się Zarządowi możność udzielaniem korzyści materyalnych jednać Towarzystwu nowych członków.

Jakkolwiek c. k. Ministerstwo rolnictwa nie uwzględniło dotychczas usilnych starań Wydziału krajowego o uzyskanie subwencyi na koszt utrzymywania stałych lustratorów, którzyby u nas mogli zastąpić wędrownych nauczycieli rolnictwa, utrzymywanych w innych prowincjach z funduszów państwowych, już to samo, iż na te starania i zabiegi nie odpowiedziano odmownie, uprawnia do przypuszczenia, iż tak słuszne, w tak żywotnej dla kraju sprawie ponawiane żądania odniosą skutek.

W tem przekonaniu uważa Komisya gospodarstwa krajowego jako prowadzące do celu i pożyteczne ponowić uchwały w roku zeszłym w tej sprawie powzięte i wnosi:

I. Towarzystwu Kółek rolniczych wyznacza się na rok 1888 subwencję z funduszów krajowych w kwocie 2.000 zł. do dyspozycyi Zarządu głównego.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu ponowienie usilnych starań u Wysokiego Rządu o udzielenie odpowiedniej subwencyi na ustanowienie stałych lustratorów gospodarstw włościańskich, pod kierownictwem Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych.

Przewodniczący

S. Polanowski w. r.

Sprawozdawca

J. Gnoiński w. r.